

A gabonafélék története

A gabonafélék a leg-
ősbibb idők óta természet-
tett növényeink. A **búza**
termesztése i. e. 7000 év-
vel a Zagrosz-hegység
lábainál kezdődött, de
ebből a korból származik
az árpa és a köles is, ez
utóbbi őshazája Kelet- és
Dél-Ázsia. A búza i. e.
5000 évvel eljutott
Egyiptomba, innen a Ró-
mai Birodalomba, ahol

később már más gabonanövényeket – cirokot, kölest és rozst – is ter-
mesztettek. A ránk maradt adatok szerint i. e. 3000 évvel ezek a növé-
nyek megjelentek Spanyolországban, Franciaországban, Nagy-Britan-
niában és Svájc területén is.

A **rozs** a Kaukázus és a Zagrosz-hegység közötti területen volt honos, a
honfoglaló magyarok már a Kárpát-medencében találták. Eleinte gyom-
növénynek számított, majd takarmányozásra termesztették. Évszázado-
kon át kásaként csak az akkor szegény északi országokban – Skócia,
Írország – fogyasztották.

A **rizs** őshazája minden bizonnyal India, ahol már i. e. 3000 évvel ter-
mesztették. Kína rizstermesztése mintegy 200 évvel később alakulhatott
ki. Innen jutott el Észak-Afrika területére, majd a mókrok közvetítésével
711-ben Spanyolországba. Európa más területein csak a középkorban
vált ismertté.

A **zab** Elő-Ázsiából, a cirok pedig Szudánból származik, de egyes kuta-
tók szerint Közép- és Nyugat-Kínából, illetve Etiópiából.

A gabonaféléket az ember először szemesen, majd pörkölve, később
zúzva fogyasztotta. Az óegyiptomiak a búzából lisztet őröltek, kelesztés-
sel kenyeret készítettek. A kelesztés technikáját a rómaiak tőlük vették
át, innen terjedt el Európában.

Számos okirat bizonyítja, hogy Magyarországon István király korától
termesztették a búzát, árpát, zabot. A 13. századtól a magyar búza híres
volt Európa-szerte. A rozs nemesítése csak a 20. században kezdődött.
A rizst hazánkban a 18. századtól termesztik. Karcag határában húzódik
a rizstermesztés legészakibb határa.

